

## **Remissvar: Europeiska kommissionens förslag till en ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande (Fi2025/01913)**

### **Inledning**

Umeå kommun välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på remissen "Europeiska kommissionens förslag till en ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande".

### **Övergripande synpunkter**

Umeå kommun ser positivt på förslaget ansats att effektivisera och harmonisera rapportering genom en enda ram för spårning av budgetutgifter och prestationer på fonder med delad förvaltning. Vi välkomnar även förslaget målsättning att minska den administrativa bördan för genomförandeaktörer och stödmottagare.

Samtidigt finns det en risk att det regionala perspektivet försvagas. Förslaget kan leda till att viktiga regionala skillnader inte beaktas vilket i sin tur riskerar att minska sammanhållningspolitikens träffsäkerhet och osynliggöra regionala mervärden.

Umeå kommun är också oroad över att förslaget fokus på snabba och mätbara prestationer kan leda till att projekt med undersökande och innovativ karaktär prioriteras ned - till förmån för kortare satsningar som ger snabba och förutsägbara resultat. Detta kan särskilt missgynna mindre aktörer och försvaga möjlighet till innovation och kapacitetsbyggnad, inte minst i regioner som Västerbotten.

Det är avgörande att det nya ramverket utformas i nära koppling till EU-kommissionens övriga förslag till förordningar för perioden 2028-2034. Dessa förslag behöver ses som en helhet, annars riskerar de sammantaget att få oönskade konsekvenser för sammanhållningspolitikens genomförande.

## Utgiftsspårnings- och prestationsram

### Styrning och förvaltning

Sveriges regioner har enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ett centralt uppdrag att samordna regionala utvecklingsinsatser. Det är därför viktigt att den föreslagna utgiftsspårnings- och prestationsramen inte begränsar det regionala och lokala genomförandet, eller osynliggör regionernas betydande roll. Det behövs flera klargöranden av vad det nya ramverket innebär i praktiken och vilka konsekvenser den kan få på regional och lokal nivå.

Intentionen med ramen för spårning av budgetutgifter och prestationer är god, men innebär också omfattande krav på samordning. Det kan kräva att Sverige etablerar en helt ny förvaltningsstruktur för uppföljning, övervakning, rapportering och utvärdering – något som riskerar att fördröja programgenomförandet. Umeå kommun anser att:

- en prestationsbaserad modell måste anpassas till lokala och regionala förutsättningar för att skapa engagemang och mobilisera projektägare och partners och bidra till att uppnå EU:s målsättningar. En fortsatt nära dialog med regional och lokal nivå är nödvändig.
- modellen bör implementeras inom ramen för befintliga strukturer - exempelvis nuvarande system (NYPS) – samt att regelverk för EU:s fonder och nationell medfinansiering via 1.1-medel behöver vara förenliga för att undvika ökad administrativ börda för projektsökande.

Ramverket måste också vara flexibelt. Olika program och fonder har olika syften och målgrupper – vissa fokuserar på långsiktiga samhällsförändringar och innovation, andra på mer snabbverkande insatser. Ett alltför enhetligt tillämpat ramverk riskerar att snedvrider prioriteringar. Om ramverket tillämpas på samma sätt oavsett programtyp, riskerar det att gynna insatser som är enklare att mäta och rapportera, samtidigt som projekt med djupare och mer komplexa effekter kan nedprioriteras.

### Indikatorer

EU-kommissionens förslag innebär att indikatorer blir målen för genomförandet. Detta riskerar att sätta fokus på kvantitativa och kortsiktiga mål, på bekostnad av mer långsiktiga effekter och samhällsomvandling. Fokus på prestationer utan hänsyn till långsiktiga, samhällsekonomiska värden riskerar att underminera satsningar vars resultat och effekter är svåra att mäta under pågående projekt eller direkt efter projektavslut. Utforskande och innovativa projekt liksom projekt med fokus på lärande, test av nya metoder och utveckling av samverkan riskerar att prioriteras ned. Vi ser även en risk om utbetalningar av beviljade projektmedel ska villkoras av måluppfyllelse, inte minst för mindre aktörer. Det skulle missgynna regioner som Västerbotten där mindre aktörer många gånger utgör ryggraden i det regionala utvecklingsarbetet. Risker bör ligga på program- eller nationell nivå, inte på projektnivå.

Umeå kommun anser att:

- indikatorramen måste utformas så att långsiktiga, platsbaserade satsningar inte missgynnas
- det måste tydliggöras hur resultat ska mätas på regional nivå och hur regionala skillnader ska hanteras
- utbetalningar som villkoras av måluppfyllelse inte får medföra ökad risk för mindre aktörer
- resultatindikatorer även måste finnas på regional nivå för att möjliggöra relevant uppföljning. Indikatorer enbart på nationell nivå riskerar att leda till att regionala skillnader inte beaktas

Slutligen, ett nytt prestationsramverk ställer höga krav på tydliga mätmetoder och datakvalitet. För att det ska fungera krävs transparenta och lättförståeliga regler som tar hänsyn till regionala förutsättningar. Mindre aktörer får inte missgynnas på grund av krångliga eller kostsamma rapporteringskrav.

### **Statsstöd i relation till utgiftsspårings- och prestationsram**

Det är viktigt att tydliggöra hur statsstöd och prestationsramen samspelar. Statsstöd regleras av EU:s konkurrensregler och syftar till att undvika snedvridning av marknaden, samtidigt som prestationsramverket ska säkerställa att insatser följs upp och utvärderas utifrån uppställda mål och indikatorer. Om utbetalningar eller stöd från EU:s fonder knyts till måluppfyllelse inom prestationsramverket, kan detta påverka statsstödsprocessen på flera sätt. Dels ökar behovet av transparens så att statsstöd fördelas utifrån tydliga och mätbara kriterier som tar hänsyn till regionala skillnader. Dels kan det innebära att mindre aktörer eller regioner med begränsad kapacitet riskerar att få svårare att uppfylla kraven för statsstöd, särskilt om indikatorerna är utformade på ett sätt som gynnar större eller mer resursstarka projektägare.

### **Avslutande reflektioner**

En prestationsbaserad modell kan vara ett bra verktyg för att följa upp måluppfyllelse – men endast om långsiktiga resultat och effekter får fortsatt tyngd. Det är också avgörande att regelverk för EU:s fonder och nationell medfinansiering fungerar ihop. Det är dessutom angeläget att tydliggöra hur Sveriges insatser inom partnerskapsplanerna ska kopplas till de landspecifika rekommendationerna från EU. Flera centrala frågor i dessa rekommendationer, exempelvis hushållens skuldsättning och bostadsmarknadens utmaningar, ligger utanför sammanhållningspolitikens mandat och måste hanteras nationellt.

Hans Lindberg

Kommunstyrelsens ordförande

Elin Pietroni

Stadsdirektör